

Els mites grecs i els nostres poetes

ANGLADA, M. Àngels. *El mirall de Narcís*.
Ed. AUSA. Orientalia Barcinonensis. Sabadell 1988.

M. Àngels Anglada s'ha endinsat moltes vegades, al llarg de la seva producció literària, en el món clàssic greco-romà i fins i tot ha fet del món grec el tema de dues de les seves obres més cabdals, *Les germanes de Safo* i *Sandàlies d'escuma*. Ara, en el llibre *El mirall de Narcís*, que duu el subtítol «El mite grec en els poetes catalans», acut novament a aquest món que tant l'atrau i que tant admira i, ens ofereix un aspecte molt interessant i alhora colpidor, com és el de l'evocació dels mites grecs i el de la recerca puntual i aprofundida de llur influència en la nostra poesia.

Ja en l'assaig literari *Viatge a Ítaca amb Josep Carner*, publicat l'any 1982 en la col·lecció de bibliòfil «El tòrcul i les lletres», M. Àngels Anglada ens donà un tast ben saborós d'*El mirall de Narcís* i també ens en féu arribar un càlid espurnall en uns estudis sobre Josep Sebastià Pons, Carles Riba i Jacint Verdaguer, publicats en les revistes «Reduccions» i «Ausa» de Vic i incorporats ara en aquest volum que tan acuradament ens ha posat a l'abast l'Editorial AUSA de Sabadell, en la col·lecció Orientalia Barcinonensis dirigida per G. del Olmo Lete.

Conexedora a fons de la mitologia grega i lectora incansable i intel·ligent de la poesia catalana —i poetessa també ella— M. Àngels Anglada ha pogut i ha sabut descobrir en molts dels nostres poetes múltiples interpretacions i readaptacions dels mites hel·lènics, que, si eren àgils i variables en llurs formes primigènies, ho són també en llur supervivència.

«Penso» —ens diu l'autora— «en una nova imatge del mirall de Narcís: el mite reflectint-se en les aigües clares i canviants de la poesia».

El seu pensament va dirigit als poetes catalans més pròxims al nostre temps; és, precisament, en els mots d'aquests poetes on sovint hi ha la font, en la qual el mite Narcís s'emmaralla amb rostre divers. En molts d'ells, tanmateix, el tramit mitològic o la simple referència a una figura mítica ens poden semblar, a ull nu, un obligat recurs literari, però en el fons hom pot veure-hi una certa identificació amb el que tenen de símbol els mites grecs i, així mateix, una compenetració amb la realitat històrica, social i política del nostre país.

Escurtar el «sentit» dels mites —el «sentit ocult», ens diria Paul Del—, és una tasca que ve de temps llunyà i no ha cessat en

M. Àngels Anglada

els nostres dies. Pensem en Evèmer i els simbolistes platònics, en la intuïció genial de Giambattista Vico o, posteriorment, en mitòlegs tan rellevants com Nilsson, Rose, Diel, Pettazzoni, Kerenyi i molts d'altres.

És evident que l'estudi actual dels mites amb tota llur complexitat i amb diverses varietats de cicles heroics, narracions etiològiques, contes o rondalles, etc., no es pot reduir a una visió simple d'allò que ens pugui o vulgui comunicar la font antiga i ha d'incidir en una multiplicitat d'aspectes que resulten sovint engrescadors.

Podem veure-ho en *El mirall de Narcís*. M. Àngels Anglada hi ha dedicat unes pàgines bellíssimes; ha seleccionat uns poetes del nostre temps i la selecció no ha estat feta de lleuger; llurs noms són prou suggeridors: Josep Carner, Carles Riba, Salvador Espriu, Rosa Leveroni, Josep Sebastià Pons, Gabriel Alomar, Gabriel Ferrater, Vicent Andrés Estellés, Narcís Comadira i molts d'altres, entre els quals no podia silenciar Jacint Verdaguer, de qui, excepcionalment, estudia els elements mítics destriats en les «Rondalles».

En l'anàlisi acurada i aprofundida de cadascun dels poetes l'autora ens fa viure l'apassionant aventura de la interpretació mitològica. Ens descobreix, per exemple, el gust de Josep Carner pels mites somrients, la identificació d'Ítaca amb la Catalunya enyorada o la recreació personal del mite d'Ànteros, equivalent deífic de l'amador. Veiem com el mite grec, que Carles Riba pren de les mateixes fonts gre-

gues (Homer, Sòfocles, Èsquil), s'uneix en les seves *Elegies de Bierville* amb el paisatge, amb la història de Grècia, amb l'experiència amorosa i amb l'exili; la seva referència a l'Orfisme, per altra banda, és un símbol d'una realitat més alta. Els mites de Salvador Espriu —el del laberint, el de Prometeu, el de Tirésies, els relacionats amb el regne dels morts, etc.— són posats, ens diu, al cor de la nostra història. Són pàgines admirables les que Josep Sebastià Pons dedica a l'originalitat en el tractament del mite d'Orfeu, al ressò homèric de la poesia de Rosa Leveroni, a les belles imatges que el mite suggereix a Gabriel Alomar, a l'ús irònic i infreqüent del mite en Gabriel Ferrater i, en fi, a l'abundant inspiració mítica que hom troba en Verdaguer i en molts altres poetes, als quals M. Àngels Anglada fa arribar les seves recerques.

Em permeto de dir que caldria posar al costat d'aquests poetes —al costat, potser, de Rosa Leveroni— la mateixa M. Àngels Anglada; penso, evidentment, en el seu magnífic recull de poesies (a. 1980) *Kyparissia*, on poemes com *Variacions sobre el tema de Cassandra*, *Epidauros o Anacreont*, amarat de símbols i mites clàssics, deixen traspuar vivències de dolor i de silenci.

La valoració del llibre *El mirall de Narcís* no seria del tot justa si no tinguéssim en compte també els comentaris erudits i ponderats de la *Introducció* o el contingut de la part final del llibre, *Una presència constant*, o l'*Apèndix* amb la relació de la *Iconografia dels mites més freqüents en els poetes catalans*, seguit d'una acurada *Bibliografia*.

Aquest llibre, que, com diu la seva autora, pot ajudar a entendre una part interessant d'alguns dels nostres poetes, ofereix al lector unes pàgines escrites amb una precisió extraordinària i amb un llenguatge àgil, subtil, entenedor i, al mateix temps, ple de força poètica i de mots ben encoratjadors, com aquests que clouen un dels seus passatges i que no em puc estar de reproduir: «Esperem que aquests poetes tindran continuadors que interpellaran el mite i li donaran noves perspectives, siguin quins siguin els meandres de la història on es trobin els lírics catalans, fidels a una llengua que, com el riu Alfeu enamorat d'Àretusa, s'enfonsa i torna a sorgir per amarg que sigui el mar que travessa».

DOLORS CONDOM i GRATACÓS